

MARCEL FLORKIN

(1900 – 1979)

Marcel Florkin ziet het levenslicht op 15 augustus 1900 te Luik – Outremeuse. Na zijn humaniora aan het Athénée Royal behaalt hij het diploma van doctor in de geneeskunde in 1928 aan de Universiteit van zijn geboortestad en wordt er onderzoeker van FNRS. Hij wordt de eerste lesgever van de leerstoel biochemie aan de Faculteit Wetenschappen en de Faculteit Geneeskunde. In 1934 wordt hij benoemd tot gewoon hoogleraar.

Een gedreven biochemicus...

Als volgeling van Henri Frédéricq (1887 – 1980) zet hij diens traditie verder en ontrafelt de rol van aminozuren in de osmoregulatie van ongewervelde dieren. Hij toont het bestaan van de evolutie van biochemische kenmerken aan in de verschillende diersoorten. De evolutie en de vergelijking van de proteïnen van diverse diersoorten krijgen zijn bijzondere aandacht. Al deze studies vinden hun neerslag in een klein maar belangrijk boek “L'évolution biochimique” (Masson & Cie, 1944), dat weldra in het Engels verschijnt (Academic Press, 1949). Hierin vestigt hij de aandacht op het gebruik van de biochemie voor de fylogenetische reconstructies van organismen. Meteen legt Florkin de basis voor een **nieuwe wetenschap** : de evolutionaire en vergelijkende biochemie. In latere jaren past hij de principes toe van de biosemiotica (signaalbiologie) op de biochemie. Vele andere boeken over dit en aanverwante onderwerpen zullen volgen, zoals :

- L'évolution du métabolisme des substances azotées chez les animaux (Masson & Cie, 1945)
- Unity and diversity in biochemistry (Pergamon Press, 1960)
- Aspects moléculaires de l'adaptation et de la phylogénie (Masson & Cie, 1966)
- Morphogenesis, differentiation and development (Elsevier Pub. Co., 1967)
- Chemical Zoology (Academic Press, 1967)
- Les bases moléculaires des fonctions de l'organisme (Desoer, 1969)

Zijn publicaties kenmerken zich door een heldere behandeling van de onderwerpen waarbij de meest recente onderzoeksresultaten verwerkt zijn.

In 1946 ontvangt hij de Francquiprijs voor Biologische en Medische Wetenschappen. Hij is de eerste voorzitter van de Internationale Vereniging voor Biochemie, lid van de Raad voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) en Belgisch afgevaardigde in de jaarlijkse Conferenties van de UNESCO (1946 – 1974).

In 1951 is hij de initiatiefnemer om samen met enkele andere belangrijke wetenschappers (o.a. Christian de Duve, Paul Putzeys, Edouard J. Bigwood, Jean Brachet, Lucien Massart, Laurent Vandendriessche en Claude Liébecq) de Belgische Vereniging voor Biochemie en Moleculaire Biologie op te richten.

...gepassioneerd door geschiedenis en heemkunde,

Maar in Marcel Florkin gaat ook een humanist schuil, waardoor de grens tussen “harde” en “zachte” wetenschappen niet onoverbrugbaar is. Getuige hiervan is zijn grote interesse voor de geschiedenis van de geneeskunde en van de streek van Luik, vooral rond de eeuwwisseling van de XVIIIe naar de XIXe eeuw. Ook over dit onderwerp heeft hij veel gepubliceerd :

- Médecine et médecins au pays de Liège (Gothier, 1954)
- Le monde médical liégeois avant la Révolution (Société des bibliophyles liégeois, 1996)
- L'Ecole liégeoise de physiologie et son maître Léon Frédéricq, 1851-1935, pionnier de la zoologie chimique (Vaillant-Carmanne, 1979)
- Chronique de l'Université de Liège (Université de Liège, 1967)
- Naissance et déviation de la théorie cellulaire dans l'œuvre de Théodore Schwann (Hermann, 1960)

Hij is voorzitter van de Beheerraad van het Musée de la Vie Wallonne en van de Commission de l'Enseignement du Centre culturel wallon (1956).

gevoelig voor kunst en politiek

In volle oorlog richt hij clandestien het APIAW (Association pour le progrès intellectuel et artistique de la Wallonie) op, dat gedurende 20 jaar jonge Waalse kunstenaars toelaat hun werk te laten kennen. Hij zelf loopt de musea af, koopt op antiek- en brokantmarkten en wordt kunstverzamelaar.

Ook de politiek ontsnapt niet aan zijn interesse. Hij wordt kroniekschrijver van het dagblad “Combat”, opgericht door de Luikse syndicale leider André Renard (1911 – 1962).

Marcel Florkin wordt emeritus in 1970 en overlijdt op 3 mei 1979 in zijn geliefde geboortestad Luik.

Zijn echtgenote, Agnès Florkin, heeft hem treffend getypeerd : “passionné de tout et passionnant”.

Te zijner ere werd een “Fondation Marcel Florkin” opgericht die, sinds 1984, jaarlijks een prijs toekent aan een jonge vorser op het gebied van de biochemie of van de geschiedenis van de wetenschappen.

Paul Balduck
11 december 2008